

АНАЛІТИК
АУДИТОРСЬКА ФІРМА

ЕКОНОМІКА ФІНАНСИ ПРАВО

ЩОМІСЯЧНИЙ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИЙ ЖУРНАЛ

№ 11/2'2019

(видається з 1994 року)

ISSN 2409-1944

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата з економічних і юридичних наук

Наказ Міністерства освіти і науки України від 21 грудня 2015 р. № 1328 (економічні науки). Наказ Міністерства освіти і науки України від 11 липня 2016 р. № 820 (юридичні науки). Реєстраційне свідоцтво серії КВ № 21620-11520ПР від 12 жовтня 2015 р.

Рішення Аудиторської палати України від 21.12.2017 № 353/10 (фахове видання з обліку та аудиту).

Журналу присвоєно міжнародний ідентифікаційний номер ISSN 2409-1944.

Засновники:

Аудиторська фірма "Аналітик" спільно з Таврійським національним університетом ім. В.І. Вернадського та Національною академією внутрішніх справ України

Статті обов'язково проходять

відбір, внутрішнє і зовнішнє рецензування

Рекомендовано до друку та до поширення через мережу Інтернет Вченою радою Національної академії внутрішніх справ України (Протокол № 23 від 12 листопада 2019 р.) та Вченою Радою Таврійського

національного університету ім. В.І. Вернадського (Протокол № 27 від 14 листопада 2019 р.). Повний або частковий передрук матеріалів журналу допускається лише за згодою редакції.

Відповідальність за добір і викладення фактів несуть автори. За зміст та достовірність реклами несе відповідальність рекламодавець.

Підписано до друку 21.11.2019

Формат 60/84/8

Наклад – 250 прим.

Адреса редакції: 01001, м. Київ, вул. Хрещатик, 44

Телефони: (050) 735-43-41, (096) 221-88-61

Факс: (044) 278-05-88

Е-mail: efp.redaktor@gmail.com

Сайт: www.efp.in.ua

Суб'єкт видавничої справи

© "Аналітик", 2019
© "Економіка. Фінанси. Право",
2019

Типографія: ТОВ "Міжнародний бізнес центр"

АНАЛІТИК
АУДИТОРСЬКА ФІРМА

ECONOMICS FINANCES LAW

MONTHLY INFORMATIONAL AND ANALYTICAL JOURNAL

№ 11/2'2019

(issued from 1994)

ISSN 2409-1944

Journal is included in the list of scientific professional editions of Ukraine, which can be published results of dissertations for the degree of doctor and candidate (PhD).

Order of Ministry of Education and Science of Ukraine of 21 December 2015 № 1328 (economic sciences). Order of Ministry of Education and Science of Ukraine on July 11, 2016 № 820 (legal sciences). Order of Audit Chamber of Ukraine on 21 December 2017 № 353/10 (accounting and audit).

Certificate of registration of a series of KV № 21620-11520PR dated October 12 2015.

The journal has been assigned an International Identification Number ISSN 2409-1944.

Founders:

Audit firm "Analytik" jointly with Tavrian National University after V.I. Vernadskyi and the National Academy of Internal Affairs of Ukraine

Articles must pass

selection, internal and external review

Recommended for publication and dissemination through the Internet by the Academic Council of the National Academy of Internal Affairs of Ukraine (Protocol № 23 dated November 12, 2019) and the Academic Council of the Tavrian National University after V.I. Vernadskyi (Protocol № 27 dated November 14, 2019). Full or partial

reprint of the materials of the journal is allowed only with the consent of the editorial office.

The authors are responsible for the selection and presentation of the facts. The content and authenticity of the advertisement is the responsibility of the advertiser.

Signed for print 21.11.2019

Format 60/84/8

Publication – 250 copies

Address of the editorial office: 01001, Kyiv,

Khreshchatyk str., 44

Phones: (050) 735-43-41, (096) 221-88-61

Fax: (044) 278-05-88

E-mail: efp.redaktor@gmail.com

Web: www.efp.in.ua

*The subject of
publishing*

© "Analytik", 2019
© "Economics. Finances. Law",
2019

Typography: LLC "International Business
Center"

Керівник редакційної колегії з економічних наук:

Головач Тетяна Анатоліївна, д.е.н., професор, головний науковий співробітник Наукової лабораторії з проблем кримінальної поліції навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ, м. Київ

Члени редакційної колегії з економічних наук:

Величко Олена Георгіївна, радник першого віце-прем'єра міністра України – Міністра економічного розвитку і торгівлі України

Вережубова Тетяна Анатоліївна, д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів, Білоруський державний економічний університет

Герасимович Анатолій Михайлович, д.е.н., професор, Ніжинський агротехнічний інститут Національного університету біоресурсів і природокористування

Герасимович Інна Анатоліївна, к.е.н., доцент, доцент кафедри, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, ТОВ "АУДИТОРСЬКА ФІРМА "КОНСУЛЬТАНТ-2"

Евангелос Сіскос, д.е.н., професор, Університет Західної Македонії

Левченко Валентина Петрівна, д.е.н., член Ради нагляду за аудиторською діяльністю Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю, директор ВПГО «Спілка аудиторів України»

Манцевич Юрій Миколайович, д.е.н., доцент, вчений секретар Державного підприємства «Науково-дослідний і проєктний інститут містобудування»

Потишняк Олена Миколаївна, д.е.н., доцент, професор кафедри організації виробництва, бізнесу та менеджменту Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка

Прушківський Володимир Геннадійович, д.е.н., професор, перший проректор Запорізького національного технічного університету

Ткаченко Сергій Анатолійович, д.е.н., доцент, ректор Вищого навчального закладу "Міжнародний технологічний університет «Миколаївська політехніка»"

Керівник редакційної колегії з правових наук:

Константинов Сергій Федорович, д.ю.н., професор, завідувач кафедри адміністративної діяльності НАВС

Члени редакційної колегії з правових наук:

Балгінбекова Гульнара, к.ю.н., завідувач кафедри конституційного та міжнародного права, Карагандинський державний університет ім. Е.А. Букетова

Василинчук Віктор Іванович, д.ю.н., професор, професор кафедри оперативно-розшукової діяльності Національної академії внутрішніх справ, заслужений юрист України, полковник поліції

Глушков Валерій Олександрович, д.ю.н., проф., заслужений юрист України, академік Міжнародної академії безпеки та конфліктології

Луць Володимир Васильович, д.ю.н., професор, заслужений діяч науки і техніки України, академік Національної академії правових наук України

Озерський Ігор Володимирович, д.ю.н., доцент, професор кафедри цивільного та кримінального права і процесу Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Фрицький Юрій Олегович, д.ю.н., професор, завідувач кафедри конституційного, адміністративного права та соціально-гуманітарних дисциплін, Інститут права та суспільних відносин Університету "Україна". Заслужений юрист України.

Шеф-редактор:

Головач Володимир Володимирович, к.ю.н., голова правління Аудиторської фірми "Аналітик", Заслужений юрист України

Технічний редактор: Куцяк Олександр Анатолійович

Видавничий редактор: Туманян Анна Оганесівна

Head of the Editorial Board of Economic Sciences:

Holovach Tetiana Anatoliivna, Dr. Economics, Professor, Chief Scientist of the Scientific Laboratory for Criminal Police of the Educational and Scientific Institute № 1 of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv

Members of the editorial board of Economic Sciences:

Velychko Olena Heorhiivna, Advisor to the First Vice Prime Minister of Ukraine - Minister of Economic Development and Trade of Ukraine

Verezubova Tatyana Anatolevna, Dr. Economics, Professor, Head of the Department of Finances, Belarusian State Economic University

Evangelos Siskos, Dr. Economics, Professor, University of Western Macedonia

Herasymovych Anatolii Mykhailovych, Dr. Economics, Professor, Nizhyn Agrotechnical Institute of National University of Bioresources and Nature Management

Herasymovych Inna Anatoliivna, PhD Economics, Associate Professor, Associate Professor of department, Kyiv National Economic University after Vadym Hetman, "CONSULTANT-2" audit firm

Levchenko Valentyna Petrivna, Dr. Economics, member of the Supervisory Board for audit activity of the Authority public oversight for audit activity, Director of the All-Ukrainian Professional Non-Governmental Organization "Union of Auditors of Ukraine"

Mantsevych Yurii Mykolaiovych, Dr. Economics, Associate Professor, Scientific Secretary of the State Enterprise "Research and Design Institute of Urban Development"

Potyshniak Olena Mykolaivna, Dr. Economics, Associate Professor, Professor of the Production, Business and Management Department of the Kharkiv National Technical University of Agriculture after Petro Vasylenko

Prushkivskiy Volodymyr Hennadiiovych, Dr. Economics, Professor, First Vice-Rector of the Zaporizhia National Technical University

Tkachenko Serhii Anatoliiovych, Dr. Economics, Associate Professor, Rector of the Higher Educational Institution "International Technology University "Mykolaiv Polytechnic""

Head of the Editorial Board of Law Sciences:

Konstantinov Serhii Fedorovych, Dr. Law, Professor, Head of the Administrative Activity Department of the National Academy of Internal Affairs

Members of the editorial board of Law Sciences:

Balgimbekova Gulnara, PhD Law, Head of the constitutional and international law department, Karagandy State University after E.A. Buketov.

Vasylynychuk Viktor Ivanovych, Dr. Law, Professor, Professor of the Operational and Investigating Department of the National Academy of Internal Affairs, Honored Lawyer of Ukraine, Colonel of the Police

Hlushkov Valerii Oleksandrovyich, Dr. Law, Professor, Honored Lawyer of Ukraine, Academician of the International Security and Conflict Academy

Luts Volodymyr Vasylovych, Dr. Law, Professor, Honored Worker of Science and Technology of Ukraine, Academician of National Academy of Law Sciences of Ukraine

Ozerskyi Ihor Volodymyrovych, Dr. Law, Associate Professor, Professor of the Civil and Criminal Law and Process Department of Black Sea National University after Petro Mohyla

Frytskyi Yurii Olehovych, Dr. Law, Professor, Head of the Constitutional, Administrative Law and Social and Humanitarian disciplines Department, Law and Public Relations Institute of the "Ukraine" University, Honored Lawyer of Ukraine

Chief Editor

Holovach Volodymyr Volodymyrovych, PhD Law, Head of the Board of the Audit Firm "Analitik", Honored Lawyer of Ukraine

Technical editor: Kutsiak Oleksandr Anatoliiovych

Issue Editor: Tumanian Anna Ohanesivna

ЗМІСТ

<i>О.В. КОСТЮНІК, К.Ю. ГУЛЬКО.</i> Формування статутного капіталу в господарських організаціях	6
<i>О.В. КРУХМАЛЬ, О.А. КОВРИГІНА.</i> Аналіз проблемної заборгованості в банківській системі України ...	9
<i>А.М. ПРОКОПЧУК, Л.А. КОСТИРКО.</i> Формування інвестиційної стратегії сільськогосподарських підприємств	13
<i>А.М. ПРИЛУЦЬКИЙ, В.Г. ГЕРАСИМЧУК.</i> Диверсифікація підприємницької діяльності як інструмент зростання прибутковості підприємства	17
<i>О.Л. ПОЛЬОВА, Г.О. БАЛАЛАЄВА.</i> Управління зобов'язаннями комерційного банку	21
<i>В.Ю. ОНІСІФОРОВА, В.К. СІДЕЛЬНИКОВА.</i> Алгоритм та критерії вибору системи оподаткування малого підприємства в Україні	25
<i>Н.В. СОЛОВЕЙ, Я.І. СУХОПЕР.</i> Тенденції та ризики сучасного страхування	28
<i>С.А. ТКАЧЕНКО, О.М. ПОТИШНЯК, Є.С. ПОЛЯКОВА.</i> Доктрина програмування техніко-економічних первостепенных и промежуточных результирующих показателей, критериев квалиметрии продуктивности	32
<i>Ю.О. РЕПУШЕВСЬКА.</i> Аналіз та недоліки державного регулювання туристичного бізнесу в Україні ...	36

CONTENTS

<i>O.V. KOSTIUNIK, K.Y. HULKO</i> . Formation of statute capital in economic organizations	6
<i>O.V. KRUKHMAL, O.A. KOVRYHINA</i> . Analysis of problematic debt in the banking system of Ukraine	9
<i>A.M. PROKOPCHUK, L.A. KOSTYRKO</i> . The formation of the investment strategy of agricultural enterprises ...	13
<i>A.M. PRYLUTSKYI, V.H. HERASYMCHUK</i> . Diversification of entrepreneurship as a tool of increasing entrepreneurship profit	17
<i>O.L. POLOVA, H.O. BALALAEVA</i> . Commitments of commercial bank management	21
<i>V.Y. ONISIFOROVA, V.K. SIDELNIKOVA</i> . Algorithm and selection criteria for small enterprise taxation system in Ukraine	25
<i>N.V. SOLOVEI, Y.I. SUKHOPER</i> . Trends and risks of modern insurance	28
<i>S.A. TKACHENKO, O.M. POTYSHNIAK, Y.S. POLIAKOVA</i> . The coding system of technical and economic of general and intermediate result indicators, criteria of quality control (evaluation) of economic efficiency	32
<i>Y.O. REPUSHEVSKA</i> . Analysis and disadvantages of state regulation of tourist business in Ukraine	36

ПОЛЬОВА
Олена Леонідівна

УДК 336.713:336.717.113

БАЛАЛАЄВА
Ганна Олегівна

**УПРАВЛІННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯМИ
КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ**

**COMMITMENTS OF COMMERCIAL BANK
MANAGEMENT**

д.е.н., професор, Вінницький
національний університет

магістр, Вінницький
національний університет

POLOVA Olena Leonidivna – Doctor of Economics, Professor, Vinnytsia National Agrarian University

BALALAEVA Hanna Olehivna – master, Vinnytsia National Agrarian University

Однією з головних проблем функціонування банківської системи є ресурсне забезпечення діяльності комерційних банків. У статті розкрито економічну сутність і структуру зобов'язань комерційних банків. Проведено огляд ведення банківської діяльності та визначена мета банківського менеджменту у сфері управління зобов'язаннями банку. Проаналізовано динаміку ресурсної бази банків України. Узагальнено основні методи управління депозитними зобов'язаннями. Розглянуто особливості управління запозиченими ресурсами. Запропоновано подальші напрямки дослідження у сфері управління зобов'язаннями банку.

* * *

One of the basic problems of the banking system is the resource providing for the bank activities, and so the question of the resource potential management of the institution is actual today. The article deals with the economic essence and structure of the liabilities of commercial banks. A review of the specific features of banking and bank management defines the goal in the liability management. The dynamics of the resource base of Ukrainian banks. The article deals with the overall analysis of management problems for involved and borrowed resources of banks. Attention is concentrated on factors of banks' resources. Summarizes the main methods of deposit liability management. Considers the features of the borrowed resources management. Defines the main parameters of the resource base formation. Proposed future directions of research in the field of the liabilities management. The purpose of the study is to determine the peculiarities of managing the obligations of commercial banks and improve the methodology of this process. In the course of the study, attention was drawn to the process of forming a commercial bank's resource base, where two main management parameters need to be considered - the value of borrowed and borrowed funds and their volume. The most common source of formation of bank resources is customer deposits. The need to attract non-deposit resources arises in the event of a lack of current liquidity or as a result of an attempt to balance payment flows at subsequent dates. Further research should be directed to substantiate the methods, instruments and instruments of deposit and non-deposit policy, which will provide not only sufficient capital but also a high rating of a banking institution. It is determined that price and non-price management methods are used to provide the desired structure, volume and level of expenses on deposit liabilities. The essence of pricing methods is to use the interest rate on deposits as the main lever in the competition for free cash of individuals and legal entities. Raising the bid offered by the bank makes it possible to attract additional resources.

Ключові слова: зобов'язання, управління, залучені кошти, запозичені ресурси, міжбанківське кредитування, депозитна політика

Keywords: liabilities, management, involved resources, borrowed resources, interbank lending, deposit policy

ВСТУП

В Україні функціонування банківської системи на сучасному етапі розвитку економічних відносин нерозривно пов'язано із проблемою ресурсного забезпечення діяльності банків. В умовах фінансової нестабільності банківські установи стикаються не лише з проблемою формування фінансових ресурсів та їх розміщенням, а й визначенням наявних та стратегічних можливостей стосовно забезпечення подальших перспектив їх діяльності. У зв'язку із цим питання управління ресурсним потенціалом банку є надзвичайно актуальними. У загальному обсягу ресурсів, якими володіє комерційний банк, переважають зобов'язання.

Теоретичні обґрунтування управління зобов'язаннями банків у ринковій економіці знайшли своє відображення у роботах видатних українських і зарубіжних вчених. Значний внесок у розробку питань теорії та практики управління зобов'язаннями банків зробили вітчизняні та зарубіжні економісти: М.Ж. Довгань,

Л.О. Примостка, Л. Рябініна, Н.В. Тарасевич, С.П. Пра-
солова, М.А. Пессель та ін.

МЕТА РОБОТИ

Метою дослідження є визначення особливостей управління зобов'язаннями комерційних банків і вдосконалення методики цього процесу.

МЕТОДИ

Для досягнення поставленої мети використано низку методів наукового дослідження: аналіз (для виявлення особливостей управління зобов'язаннями комерційних банків на основі стану основних показників); графічний (для наочного відображення динаміки ресурсної бази комерційних банків); індукція та дедукція (для формування висновків).

РЕЗУЛЬТАТ

За визначенням, яке дає Л.О. Примостка, – це чужі гроші, тимчасово надані їх власниками у розпорядження банку на певних умовах [1, с.41].

С.П. Прасолова більш до дрібниць розкриває сутність даного терміну і роздивляється його як кошти на поточних й інших рахунках клієнтів банків, кошти підприємств та організацій, залучені у формі строкових депозитів, кошти населення, залучені у формі вкладів (залучені ресурси), а також кошти, отримані від інших банків та кредиторів (позичені ресурси) [2, с. 36].

Н.В. Тарасевич називає зобов'язання залученими коштами й поділяє їх на депозити та недепозитні кошти. Загалом майже всі вчені зобов'язання поділяють на депозитні (залучені) та не депозитні (запозичені) ресурси. Відмінність недепозитних коштів від депозитних полягає в такому:

1. Недепозитні джерела банківських ресурсів мають не персональний характер, тобто здобуваються на ринку під впливом попиту та пропозиції на конкурентній основі та не асоціюються з конкретним клієнтом.

2. Ініціатива залучення недепозитних коштів належить самому банку.

3. Користуються недепозитними залученими коштами переважно великі банки.

4. Недепозитні кошти звичайно складають значні суми, у силу чого відповідні операції вважаються оптовими (операції оптового характеру) [3, с. 70].

Крім цього депозитні зобов'язання класифікують за категоріями вкладників, строками використання, формою грошей, цільовим призначенням, економічним змістом та іншими ознаками. Для залучення позичкових коштів банк може отримати кредит від інших банків, в тому числі НБУ, випустити облігації, проводити операції РЕПО [4, с. 109, с. 115].

М.Ж. Довгань охарактеризує управління банківськими зобов'язаннями таке як діяльність з формування та оптимізації структури пасивів банків за рахунок залучення грошових коштів фізичних і юридичних осіб, у т.ч. й інших банків, спрямована на підтримку ліквідності як окремих банків, так і банківської системи загалом [5, с. 54].

Специфіка ведення банківської діяльності полягає в тому, що більша частина ресурсів банку формується за рахунок залучених та запозичених (зобов'язань), а не власних коштів. Це підтверджує подана нижче на рис. 1 динаміка ресурсної бази банків України за останні 3 роки.

Рис. 1. Динаміка ресурсної бази банків України в 2016-2018 рр., млн. грн. [розроблено на підставі [6]]

Починаючи з 2017 р. структура ресурсної бази банків починає змінюватися. Так, збільшується частка залучених ресурсів до 70 %. У 2018 р. зберігається тенденція 2017 р., однак можна ще побачити суттєве збільшення частки власних ресурсів. Але варто підкреслити, що така зміна структури відбулася не за рахунок значного збільшення власного капіталу в абсолютному вираженні, – він збільшився всього на 300 млрд. грн., а за рахунок зменшення залучених ресурсів практично в 2 рази, а запозичених – майже в 4 рази.

Основною метою банківського менеджменту у сфері управління зобов'язаннями банку це є залучення достатнього обсягу коштів з найменшими витратами для фінансування тих активних операцій, які має намір здійснити банк [7, с. 7].

У процесі формування ресурсної бази менеджмент повинен враховувати два основні параметри управління: вартість залучених і запозичених коштів та їх обсяг. Традиційним джерелом формування ресурсів банку є вклади клієнтів (депозитні зобов'язання), але з розширенням банківської діяльності виникає потреба у

пошуку нових джерел зростання ресурсної бази. Якщо наявних залучених коштів недостатньо для проведення всіх активних операцій, що їх має намір здійснити банк, то можна або відмовитися від операції, або запозичити ресурси на ринку [1, с. 57].

У табл. 1. наведено показники стану управління залученим та позиковим капіталом комерційних банків України.

За досліджуваний період простежується занадто високий ступінь залежності вітчизняних банків від їх засновників, яка до того ж посилювалася з кожним роком. Так, за рекомендованих значень показника співвідношення статутного капіталу та власного капіталу (0,15-0,50) фактичні його значення зросли з 2,243 станом на 01.01.2016 р. до 3,103 станом на 01.01.2018 р., тобто на 0,860. Вагомою причиною ситуації, що склалася є значні суми розмірів непокритого збитку, який є складовою власного капіталу комерційних банків. За таких умов належне виконання функцій власними банківськими ресурсами забезпечувалося в останні роки за рахунок коштів засновників.

Таблиця 1

**Показники стану управління залученим та позиковим капіталом комерційних банків України
(станом на 01.01. 2018) [розроблено на підставі [6]]**

Показник	2016	2017	2018	Абсолютне відхилення 2018 р. від 2016 р.
Максимальний розмір отриманих міжбанківських позик, %	211,79	107,88	56,71	-155,79
Коефіцієнт рефінансування (P1)	1,432	0,762	0,388	-1,044
Коефіцієнт рефінансування (P2)	0,117	0,078	0,051	-0,066
Коефіцієнт рефінансування (P3)	0,109	0,071	0,048	-0,061
Коефіцієнт відношення міжбанківських кредитів до статутного капіталу	0,638	0,285	0,125	-0,513
Коефіцієнт співвідношення позик та депозитів	0,939	0,649	0,604	-0,335
Співвідношення зобов'язань та кредитних вкладень	1,621	2,059	2,122	0,501
Ефективність використання сукупних зобов'язань	0,832	0,796	0,901	0,069

Зазначимо, що за останні роки виникли значні проблеми на міжбанківському ринку: погіршення оцінок фінансового стану банків, зниження кредитних рейтингів і банкрутство банків.

Значна частка залучених банками коштів має безстроковий чи короткостроковий характер і характеризується значними темпами росту, і ця обставина лежить в основі негативної оцінки ресурсного потенціалу банків, що є дуже важливою проблемою у сфері формування та реалізації депозитної політики банків. Від того, наскільки банки приділятимуть увагу процесу формування та використання ресурсів, тобто управління ними, залежить їх можливість ефективно виконувати банківські операції та надавати банківські послуги, а також фінансова стійкість банківської системи в цілому.

Спадна динаміка аналізованого показника може свідчити про високу ймовірність виникнення в подальшому ситуації, за якої банки будуть вимушені використовувати депозитні вкладення не за призначенням, тобто для покриття витрат банків.

На сучасному етапі відбувається зміна структури залучених ресурсів через недовіру населення до банківської системи, збіднілість населення та кризу в країні. Стосовно запозичених ресурсів, то через погіршення оцінок фінансового стану банків значно знизилася активність на міжбанківському ринку. Через кризу довіри на міжбанківському ринку багато кредитних ліній були практично закриті, майже припинилося взаємне кредитування банків, помітно знизився перетік грошей між фінансовими інститутами.

Основним і найбільшим кроком до удосконалення формування ресурсної бази є збільшення довіри до банківської системи загалом з боку населення, що забезпечить збільшення більшої кількості залучених коштів на довгостроковий період, а також довіри іноземних інвесторів, що може дати доступ до запозичення дешевших ресурсів.

За акумуляції банківських ресурсів потрібно враховувати ряд чинників:

1) що витрати з обслуговування поточних рахунків найменші, збільшення коштів на них з погляду витрат банку є позитивним. Проте неможна надмірно завищувати їх частину в мобілізованих коштах, щоб не погіршувати ліквідність банку;

2) разом з формуванням ресурсної бази доцільно надавати максимальну увагу збільшенню строкових депозитів у загальній сумі мобілізованих коштів, не зважаючи на зростання процентних витрат;

3) рекомендовано уникати високої питомої ваги міжбанківських позичок у загальному обсягу мобілізованих коштів, оскільки це найдорожчий інструмент поповнення ресурсів. У сучасних умовах для успішного функціонування банкам необхідно особливу увагу приділити проблемі збільшення ресурсів, оскільки їх обсяги і структура значною мірою визначають не тільки обсяги і характер його діяльності, але й можливість банку успішно адаптуватися до змін економічної кон'юнктури. Без достатньо розвинутої ресурсної бази банк не в змозі нормально функціонувати і розвиватися на традиційних ринках і завойовувати нові [4, с.127-128].

Банківські установи можуть використати міжбанківський кредит на такі основні цілі:

– оперативна підтримка поточної ліквідності на необхідному рівні;

– поповнення коррахунку в НБУ з метою дотримання нормативів обов'язкового резервування;

– для короткострокового кредитування клієнтів; На ринку міжбанківських кредитів існують різноманітні способи розміщення (залучення) грошових ресурсів банківської установи:

– власне міжбанківські кредити;

– використання кореспондентських рахунків, що відкриваються банками один в одного, для кредитування;

– облігації й депозитні сертифікати тощо. Загалом міжбанківське кредитування вважається найдорожчим (порівняно з іншими) джерелом, що формує кредитний потенціал банку. Слід зазначити, що банківські облігації в Україні так і не набули розвитку. Однак, не зважаючи на те, що останнім часом значення залучення ресурсів з недепозитних джерел зростає, все ж таки основним способом збільшення ресурсів банківських установ залишаються кошти клієнтів, що залучені на депозити [2, с. 57, с. 59].

Для забезпечення бажаної структури, обсягів і рівня витрат за депозитними зобов'язаннями використовуються паралельно цінові та нецінові методи уп-

равління.

До нецінових методів відносяться:

- реклама;
- покращений рівень обслуговування;
- розширення спектра пропонованих банком рахунків і послуг;
- комплексне обслуговування;
- додаткові види безкоштовних послуг;
- розміщення філій, максимально наближених до клієнтів; пристосовування графіка роботи до потреб клієнтів тощо [5, с. 55].

Процес управління недепозитними ресурсами має певні особливості, відповідно до яких менеджери банку формують стратегію управління ресурсами:

- гнучкість управління: у кожний момент часу можна чітко визначити, скільки і на який період необхідно банку запозичити коштів;
- висока чутливість до змін ринкової процентної ставки;
- короткостроковий характер операцій запозичення;
- неможливість застосування цінових методів управління, оскільки ставку за позикою встановлює кредитор [3, с. 83].

ВИСНОВОК

Було проаналізовано динаміку стану показників зобов'язань комерційних банків за 2016-2018 рр. У ході дослідження було звернено увагу на процес формування ресурсної бази комерційного банку, де потрібно враховувати два основні параметри управління – вартість залучених і запозичених коштів та їх обсяг. Найпоширенішим джерелом формування ресурсів банку є вклади клієнтів.

Тому проведене дослідження дозволяє зробити висновок про суттєве поліпшення стану управління ресурсами комерційних банків України впродовж останніх років. Водночас варто відмітити, що запорукою позитивних тенденцій, що склалися, стали малоюмовірні, з погляду подальших перспектив, засоби та заходи, вжиті вітчизняними банками. Тож для утри-

мання достатнього рівня управління ресурсами комерційним банкам варто зосередити зусилля на пошуку резервів нарощування обсягу власного капіталу (зокрема підвищення прибутковості діяльності) та на запровадженні комплексу заходів, спрямованих на формування залучених ресурсів в обсягах, достатніх для високоефективного їх розміщення (зокрема, стимулювання збуту депозитних програм та продуктів, який включає дві системи: стимулювання споживачів банківських послуг до придбання останніх та зацікавленість працівників банків в максимальному об'ємі реалізації послуг клієнтам).

Список використаних джерел

1. Примостка Л.О. *Фінансовий менеджмент у банку*. Київ: КНЕУ, 2004. 468 с.
2. Прасолова С.П. *Банківські операції: навч. посібник*. Київ: Центр навчальної літератури, 2013. 568 с.
3. *Фінансовий менеджмент у банках*. Одеса: ОДЕУ, ротапінт, 2008 р. 182 с.
4. Рябініна Л.М., Няньчук Н.Ю., Ухлічева Л.І. *Банківські операції: навчальний посібник*. Одеса: ОДЕУ, 2011. 536 с.
5. Довгань М.Ж. *Банківський менеджмент: навчально-методичний комплекс*. Тернопіль: ТНЕУ, 2012. 105 с.
6. *Основні показники діяльності банків України*. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://bank.gov.ua>

References

1. Prymostka L.O. *Financial management in the bank*. Kyiv: KNEU, 2004. 468 p. (in Ukrainian)
2. Prasolova S.P. *Banking operations: tutorial*. Kyiv: Center for Educational Literature, 2013. 568 p. (in Ukrainian)
3. *Financial management in banks*. Odessa: ODEU, rotaprint, 2008. 182 p. (in Ukrainian)
4. Riabinina L.M., Nianchuk N.Yu., Ukhlicheva L.I. *Banking: tutorial*. Odesa: ODEU, 2011. 536 p. (in Ukrainian)
5. Dovhan M.J. *Banking management: tutorial*. Ternopil: TNEU, 2012. 105 p. (in Ukrainian)
6. *Basic indicators of activity of banks of Ukraine*. Official site of the National Bank of Ukraine. URL: <http://bank.gov.ua> (in Ukrainian)